

ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ

Μιχαήλ Μπτσάκης
ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ
ΑΥΤΟΧΕΙΡ
ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ

Εκδ. Πατάκης, 2023, σελ. 128
Τιμή 7 ευρώ

Όταν στα τέλη του 19ου αιώνα οι πεζογράφοι ασχολούνται με το ηθογραφικό διήγημα και μυθιστόρημα – Γρηγόριος Ξενόπουλος, Ιωάννης Κονδυλάκης, Γιάννης Βλαχογιάννης, Χρήστος Χρηστοβασίλης –, ο Μιχαήλ Μπτσάκης (1863-1916), συγγραφέας και δημοσιογράφος, που δεν έλκεται από την ηθογραφία, επιλέγει να συνδυάσει διαφορετικά είδη στα αφηγήματά του. Η γραφή του αναδεικνύεται άκρως περιγραφική και με ιδιαίτερη έμφαση στη λεπτομέρεια και την ποιητικότητα. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η απουσία κεντρικού μύθου ή, αν υπάρχει, αυτός δεν αναπτύσσεται. Αντιθέτως, ένα γεγονός μπορεί να γίνει η αφορμή για να εκτυλιχθούν πολλαπλές μικρές ιστορίες, οι οποίες περιγράφουν τα εξωτερικά τοπία, το αστικό και το φυσικό. Και ενώ άλλοι πεζογράφοι επιλέγουν να γράψουν στη δημοτική, ο Μπτσάκης χρησιμοποιεί κυρίως την καθαρεύουσα αλλά ενίοτε και έναν πιο ανάμεικτο τύπο.

Στις «Αθηναϊκές σελίδες» του, που είναι χρονογραφήματα, περιγράφονται στιγμιότυπα από την πρώιμη αστική ζωή των Αθηνών, αποδίδονται, πολλές φορές ειρωνικά, συνθήσεις της εποχής, όπως οι διάφορες μορφές διασκέδασης, σχολιάζονται τρόποι συμπεριφοράς, ενδυμασίες, καθώς και η ατμόσφαιρα των κοινωνικών σχέσεων. Οι εικόνες μεταφέρονται με άνεση από τα σαλόνια της αστικής τάξης έως τους πλανόδιους πωλητές και συνδέονται με τα εξωτερικά τοπία μιας πόλης που αναζητεί την ταυτότητά της.

Η ιδιαιτερότητα της γραφής του Μπτσάκη οφείλεται στη σύνδεση ποικίλων ανόμοιων σκηνών, στην επιμονή να αποδοθεί, με κάθε λεπτομέρεια, όχι μόνο το θέμα που επελέγη να περιγραφεί αλλά και η μεγάλη εικόνα εντός της οποίας εντάσσεται αυτό. Δρόμοι και λεωφόροι, όπως η Σταδίου, η Ηρώδου Αττικού, η Κηφισίας (Κηφισιάς), ζωντανεύουν και παίρνουν θέση στο φυσικό τοπίο που δημιουργεί ατμόσφαιρα και επηρεάζει διαθέσεις.

Στο διήγημα «Αυτόχειρ», ενώ το θέμα είναι η αυτοκτονία ενός ξένου σε ξενοδοχείο της Πάτρας, και θα περίμενε κανείς να αποδοθούν οι συναισθηματικές διακυμάνσεις του ή και όσα γεγονότα διαμόρφωσαν και επηρέασαν τον ψυχισμό του, ο αφηγητής περιγράφει με ένταση το φυσικό και το αστικό περιβάλλον, για να φανεί, πιθανόν, η αντίθεση μεταξύ της ζωής και του θανάτου. Απομακρύνεται η αφήγηση από το κύριο γεγονός, που είναι η αυτοχειρία, και διατρέχει σε περιγραφές οι οποίες εμμέσως εγκομιάζουν την ομορφιά της ζωής, αλλά και αποδίδουν, ως σε χρονογράφημα, την ανθρωπογεωγραφία μιας πόλης.